

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Γενική Δ/ση Περιβαλλοντικής Πολιτικής
Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας
Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών

Έργο

Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών, Σύνταξη Προεδρικών Διαταγμάτων Προστασίας και Σχεδίων Διαχείρισης για τις Περιοχές του Δικτύου Natura 2000 (Έργο ΕΠΜ)

Μελέτη 3

Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)

ΕΠΜ 2ης Ομάδας Περιοχών NATURA

Τεύχος Μελέτης ΜΒ

Κεφάλαιο 1

GR1210002 (ΣΤΕΝΑ ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ), GR1250001 (ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ),
GR1250002 (ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ), GR1250003 (ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ), GR1320002
(ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ), GR1340006 (ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ
ΒΙΤΣΙ)

Ανάδοχος:

Μαυροματαίων 15, Αθήνα 10434
Τ: 2108843267 E: fra@otenet.gr

Σύμβουλοι - Μελετητές
Ανάπτυξης & Υποδομών

Πλ. Ιπποδρομίου 7, Θεσσαλονίκη 54621
Τ: 2310250601 E: yetos@otenet.gr

Έκδοση 2η, 10-10-2025

Το παρόν εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Μελέτης 3 «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)», με Αναθέτουσα Αρχή το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας (ΥΠΕΝ), και Διευθύνουσα Υπηρεσία το Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας

Το έργο είναι ενταγμένο στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020 (ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ)” και συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, ΕΤΠΑ).

Η πλήρης αναφορά στο παρόν κείμενο είναι:

Μπούσμπουρας Δ., Μ. Βραχνάκης, Σ. Μπουρδάκης, Λ. Γεωργιάδης, Π. Τσιτούρα, Ι. Καζόγλου, Λ. Σιδηρόπουλος, Ε. Navarrete, Η. Στραχίνης, Ο. Πετρίκη, Κ. Βιδάκης, Λ. Κώτσιος, Γ. Ρακκάς, Α. Σπυρίδης, Β. Κουτάλου 2025. "Μελέτη 3 Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)". Τεύχος Μελέτης ΜΒ: Κεφάλαιο 1 - Εισαγωγή για τις περιοχές GR1210002 (ΣΤΕΝΑ ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ), GR1250001(ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ), GR1250002 (ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ), GR1250003 (ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ), GR1320002 (ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ), GR1340006 (ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ). Ανάδοχος: Plas A.E. - YETOS A.E., Φορέας Ανάθεσης: ΥΠΕΝ/ Γενική Δ/ση Περιβαλλοντικής Πολιτικής/ Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας/ Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών, Αθήνα, 25 σελ.

This document may be cited as follows:

Bousbouras D., M. Vrachnakis, S. Bourdakis, L. Georgiadis, P. Tsitoura, I. Kazoglou, L. Sidiropoulos, E. Navarrete, H. Strachinis, O. Petriki, K. Vidakis, L. Kotsios, G. Rakkas, A. Spiridis, V. Koutalou 2025. "Study 3 Preparation of Special Environmental Studies and Management Plans for the NATURA 2000 sites of Western Macedonia (part: Regional Authorities of Kozani, Kastoria, Florina, Grevena) and Central Macedonia (part: Regional Authorities of Pella, Imathia, Pieria)". Study Volume MB: Introduction for sites GR1210002 (STENA ALIAKMONA), GR1250001(OROS OLYMPOS), GR1250002 (PIERIA ORI), GR1250003 (OROS TITAROS), GR1320002 (KORYFES OROUS GRAMMOS), GR1340006 (OROS VERNON - KORYFI VITSI). Consultant: PLAS S.A. & YETOS S.A. Contracting Authority: Ministry of Energy and Environment/ General Directorate of Environmental Policy/ Directorate of Biodiversity and Natural Environment Management/ Department of Protected Areas, Athens, 25 p.

Μελέτη 3 "Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ) και Σχεδίων Διαχείρισης (ΣΔ) για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περ. Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περ. Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)"

ΕΠΜ 2ης Ομάδας Περιοχών NATURA Τεύχος Μελέτης ΜΒ

**Παραδοτέα: TB1 Εισαγωγή & Περιγραφή Προστατευτέου Αντικειμένου
TB2 Συνολική Εκτίμηση & Σύνθεση των Στοιχείων**

GR1210002 (ΣΤΕΝΑ ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ)
GR1250001 (ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ)
GR1250002 (ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ)
GR1250003 (ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ)
GR1320002 (ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ)
GR1340006 (ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ)

Ανάδοχος:

PLAS I. ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ - Α. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ & ΣΥΝ/ΤΕΣ Α.Ε.
ΥΕΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ & ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

Αριθμός Πρωτοκόλλου Ανάδοχου:		
Ηλεκτρονική Υπογραφή -Για τη σύμπραξη-		
Αντώνιος Φραντζεσκάκης, Νόμιμος εκπρόσωπος		
Υπεύθυνος Σύνταξης	Υπεύθυνος Ελέγχου	Υπεύθυνος Έγκρισης
Δημήτρης Μπούσμπουρας,	Δημήτρης Μπούσμπουρας,	Μασίκα Κωνσταντίνα Αμαλία Μητσόπουλος Ιωάννης Δρακουλάκος Ιωάννης
Κωδικός παραδοτέου	Παρατηρήσεις	Ημερομηνία:
		10-10-2025

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Όνομα	Ειδικότητα	Αντικείμενο
Μπούσμπουρας Δημήτρης	Βιολόγος	Συντονιστής Μελέτης
Βραχνάκης Μιχάλης	Δασολόγος, Ph.D.	Ειδικός επιστήμονας ΠΕ, με αποδεδειγμένη εμπειρία στη χλωρίδα / τύπους οικοτόπων
Μπουρδάκης Στρατής	Δασολόγος	Ειδικός επιστήμονας ΠΕ, με αποδεδειγμένη εμπειρία στην ορνιθοπανίδα
Γεωργιάδης Λάζαρος	Βιολόγος	Ειδικός επιστήμονας ΠΕ, με αποδεδειγμένη εμπειρία στην πανίδα (πλην ορνιθοπανίδας)
Τσιπούρα Παρασκευή	Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος, MSc.	Ειδικός επιστήμονας ΠΕ, με αποδεδειγμένη εμπειρία στη χλωρίδα / τύπους οικοτόπων
Καζόγλου Ιωάννης	Γεωπόνος, Ph.D.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (χλωρίδα / τύποι οικοτόπων)
Σιδηρόπουλος Λαυρέντης	Οικολόγος, M.Res.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (ορνιθοπανίδα)
Navarrete Barranco Elisabeth	Βιολόγος, Περιβαλλοντολόγος M.Sc.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (ορνιθοπανίδα)
Στραχίνης Ηλίας	Βιολόγος	Μέλος Ομάδας Μελέτης (αμφίβια / ερπετά)
Πετρική Όλγα	Δασολόγος, Ph.D. Ιχθυολόγος	Μέλος Ομάδας Μελέτης (ιχθυοπανίδα)
Λάζαρος Παμπέρης	Εντομολόγος	Συνεργάτης για την καταγραφή των λεπιδόπτερων
Σπυρίδης Άνθιμος	Αγρονόμος Τοπογράφος Μηχανικός, M.Sc., Ph.D.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (υδρολογία / γεωλογία / ποιότητα νερών/ υποδομές)
Βιδάκης Κώστας	Δασοπόνος, M.Sc.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (χλωρίδα/ τύποι οικοτόπων)
Λάζαρος Κώστας	Δασολόγος, M.Sc.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (δάση)
Κουτάλου Βασιλική	Γεωλόγος, M.Sc.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (υδρολογία / γεωλογία / ποιότητα νερών/ υποδομές/ Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών - GIS)
Ρακκάς Γεώργιος	Κοινωνιολόγος, Ph.D.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (χωροταξία / οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα)
Σπυρίδης Ιορδάνης	Ειδικός GIS	Μέλος Ομάδας Μελέτης (Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών - GIS)

Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)
Τεύχος ΜΑ Παραδοτέα **TB1** & **TB2** Περιοχές GR1210002, GR1250001, GR1250002, GR1250003, GR1320002, GR1340006

Ταμτάκου Σοφία	Ειδικός GIS	Μέλος Ομάδας Μελέτης (Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών - GIS)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1 Γενικά στοιχεία	1
i. Στοιχεία ανάθεσης μελέτης	1
ii. Ιστορικό προστασίας	5
ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ: ΕΖΔ – ΖΕΠ GR1250001	5
ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ: ΕΖΔ – ΖΕΠ GR1320002.....	7
1.2 Προσδιορισμός περιοχής μελέτης	16
1.3 Προσδιορισμός ευρύτερης περιοχής μελέτης και υφιστάμενες προστατευόμενες περιοχές	20
1.4 Στόχοι προστασίας του προστατευτέου αντικειμένου	23

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1-1 Ιστορικό προστασίας και σημαντικών παρεμβάσεων στις περιοχές.....	7
Πίνακας 1.2-1. Γεωγραφική και διοικητική υπαγωγή	17
Πίνακας 1.3-1. Προστατευόμενες περιοχές στα όρια των περιοχών NATURA	21

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΩΝ

Χάρτης 1.1-1. Οι περιοχές του δικτύου NATURA στην Δυτικής Μακεδονίας, εκτός των περιοχών της Περ. Ενότητας Γρεβενών που σχετίζονται με την Πίνδο, και περιοχές στις Περ. Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας εκτός των υδροτοπικών παράκτιων περιοχών και τους ορεινούς δυτικές τόπους στην Περ. Ενότητα Κιλκίς.....	3
Χάρτης1.1-2. Χάρτης των περιοχών που εξετάζονται στο παρόν τεύχος.....	4
Χάρτης1.1.3. Οι ζώνες προστασίας στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου, σύμφωνα με το ισχύον Προεδρικό Διάταγμα	6
Εικόνα 1-1. Τα όρια των περιοχών Natura και οι Μονάδες Διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών, σύμφωνα με τον νόμο 4685/2020 (απόσπασμα από παράρτημα του νόμου).	15

ΠΙΚΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Συντομογραφία	Επεξήγηση
ΕΠΜ	Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη
ΕΖΔ	Ειδικές Ζώνες Διατήρησης
ΖΕΠ	Ζώνες Ειδικής Προστασίας
ΚΑΖ	Καταφύγιο Άγριας Ζωής
ΜΔΠΠ	Μονάδα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών
ΟΦΥΠΕΚΑ	Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής
ΟΧΕ	Οικοσυστημική Χωρική Ενότητα
ΤΕΔ (SDF)	Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων περιοχής Natura 2000
Τεύχος ΜΒ	Τεύχος μελέτης (δεύτερο τεύχος μελέτης - δεύτερη ενότητα περιοχών)
Τεύχος ΤΠΒ	Τεύχος παράθεσης στοιχείων τεκμηρίωσης του τεύχους ΜΒ της μελέτης
τ.ο.	Τύποι Οικοτόπων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Γενικά στοιχεία

Ι. Στοιχεία ανάθεσης μελέτης

Φορέας ανάθεσης της μελέτης είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας (ΥΠΕΝ) και Διευθύνουσα Υπηρεσία το Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας.

Ανάδοχος της μελέτης είναι η σύμπραξη των εταιρειών PLAS I. ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ - Α. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ & ΣΥΝ/ΤΕΣ Α.Ε. και ΥΕΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ & ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ, με εκπρόσωπο τον Αντώνη Φραντζεσκάκη και αναπληρωτή εκπρόσωπο τον Άνθιμο Σπυρίδη.

Η μελέτη ανατέθηκε από το ΥΠΕΝ στον ανάδοχο με το Ιδιωτικό Συμφωνητικό της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2019 και έχει ως ημερομηνία έναρξης εκπόνησης την 21^η Μαρτίου 2019, βάσει του από 15-3-2019 εγγράφου της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

Η Επιτροπή Επιβλεπόντων, όπως ορίστηκε με το από Α.Π.: ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/85136/2104/04.09.2020 έγγραφο αποτελείται από τους:

- κα Μασίκα Κωνσταντίνα-Αμαλία (συντονίστρια της ομάδας επιβλεπόντων), του κλάδου ΠΕ Περιβάλλοντος με βαθμό Α', υπάλληλο του Τμήματος Προστατευόμενων Περιοχών, με αναπληρωτή τον Μαθιουδάκη Χρήστο, του κλάδου ΠΕ Γεωτεχνικών με βαθμό Α', υπάλληλο του Τμήματος Βιοποικιλότητας, (συντονίστρια της επιτροπής επίβλεψης)
- κ. Μητσόπουλο Ιωάννη, του κλάδου ΠΕ Γεωτεχνικών με βαθμό Α', υπάλληλο του Τμήματος Προστατευόμενων Περιοχών, με αναπληρώτρια την Κουντουραδάκη Καλλιόπη, του κλάδου ΠΕ Γεωτεχνικών με βαθμό Α', υπάλληλο του Τμήματος Προστατευόμενων Περιοχών,
- κ. Δρακουλάκο Ιωάννη, του κλάδου ΠΕ Περιβάλλοντος με βαθμό Β', υπάλληλο του Τμήματος Προστατευόμενων Περιοχών, με αναπληρωτή τον Μπαδιερίτακη Ευάγγελο, του κλάδου ΠΕ Γεωτεχνικών με βαθμό Β', υπάλληλο του Τμήματος Βιοποικιλότητας..

Η παρούσα συντάσσεται σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο, τα Τεύχη Τεχνικών Προδιαγραφών, καθώς και τις επιμέρους Οδηγίες που εστάλησαν από την Διευθύνουσα Υπηρεσία και τον ανάδοχο του έργου «Τεχνικός Και Επιστημονικός Συντονισμός Της Εκπόνησης ΕΠΜ, Σχεδίων Προεδρικών Διαταγμάτων (ΠΔ) Και Σχεδίων Διαχείρισης (ΣΔ) Για Τις Περιοχές Του Δικτύου Natura 2000». Ακολουθώντας αναφέρονται τα κυριότερα (Τεύχη Τεχνικών Προδιαγραφών και σημαντικές Οδηγίες):

- Εξειδίκευση Τεχνικών Προδιαγραφών ΕΠΜ, Τεύχη Α Και Β (Κοτζαγεώργης et al., 2019)
- Βάση δεδομένων και σχετικά αρχεία GIS (εργασία Α8) Έκθεση με τα στοιχεία των ΕΠΜ που προτείνεται να καταχωρούνται στην ενιαία βάση δεδομένων και το σύστημα γεωγραφικών πληροφοριών (Μαρουλάκης et al., 2020)

- Εγχειρίδιο Οδηγιών και Προτύπου για την εκπόνηση των ΕΠΜ (Παπάρα et al., 2019)
- Εξειδίκευση τεχνικών προδιαγραφών για κάθε μία ΕΠΜ (Νεστορίδου et al., 2019)
- Σχόλια και περαιτέρω κατευθύνσεις επί των κεφαλαίων 1,2 και 3 των ΕΠΜ μετά την εξέταση της πρώτης σειράς παραδοτέων των 11 Αναδόχων (ENVECO, 2019)
- Γραπτές εισηγήσεις προς τη Διευθύνουσα Υπηρεσία για ζητήματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της εκπόνησης των ΕΠΜ (Νεστορίδου et al., 2020)
- Προδιαγραφές ΕΠΜ Ομαδοποίησης – Χαρακτηρισμού Περιοχών Natura2000 [ΥΠΕΝ, Α.Π. ΔΔΦΠΒ/3675/140/15-1-2021]
- Προδιαγραφές ΕΠΜ Επιλογής Ζωνών και Χρήσεων εντός περιοχών Natura2000 [ΥΠΕΝ, Α.Π. ΔΔΦΠΒ/3675/140/15-1-2021]
- Προτεινόμενες μεθοδολογικές κατευθύνσεις σχετικά με το σχέδιο διαχείρισης περιοχών του δικτύου Natura 2000 και των προστατευόμενων περιοχών που θα προκύψουν στο πλαίσιο του έργου των ΕΠΜ (επικαιροποιημένες προδιαγραφές κεφαλαίου 5) [ΥΠΕΝ, Α.Π. ΔΔΦΠΒ/6914/255/25-1-2021]
- Επικαιροποίηση-συμπλήρωση ειδικών προδιαγραφών ΒΔ-GIS και κατευθύνσεων σύνταξης φύλλων προτεινόμενων διαχειριστικών μέτρων» (σχετικά: κεφάλαια 4 και 5 των ΕΠΜ) (Μαρουλάκης, Χριστοδούλου, Νεστορίδου, et al., 2021)
- Τεύχος Οδηγιών για τη διευκόλυνση της πρόσβασης του κοινού στην «Τεύχος Οδηγιών για τη διευκόλυνση της πρόσβασης του κοινού στην πληροφορία των ΕΠΜ. Οδηγίες προετοιμασίας των στοιχείων των ΕΠΜ για την ανάρτησή τους στην διαδικτυακή πλατφόρμα του έργου (Μαρουλάκης, Χριστοδούλου, Βαλτά, et al., 2021)

Η μελέτη αφορά τους τόπους NATURA της Δυτικής Μακεδονίας, εκτός των τόπων της Περ. Ενότητας Γρεβενών που σχετίζονται με την Πίνδο, και τόπους στις Περ. Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας, εκτός των υδροτοπικών παράκτιων περιοχών και τους ορεινούς τόπους δυτικά της Περ. Ενότητας Κιλκίς. Εξετάζονται σε διαφορετικά τεύχη από δύο διαφορετικές μελετητικές ομάδες και σε δύο χρονικές περιόδους. Στους χάρτες που ακολουθούν παρουσιάζονται στον πρώτο σύνολο των τόπων Natura στο σύνολο της παραπάνω ενότητας και στον επόμενο οι τόποι που εξετάζονται στο παρόν τεύχος.

Συντονιστής της μελέτης είναι ο Δημήτρης Γ. Μπούσμπουρας, βιολόγος

Οι περιοχές που εξετάζονται σε αυτό το δεύτερο τεύχος είναι οι ακόλουθες:

ΣΤΕΝΑ ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ: ΕΖΔ GR1210002

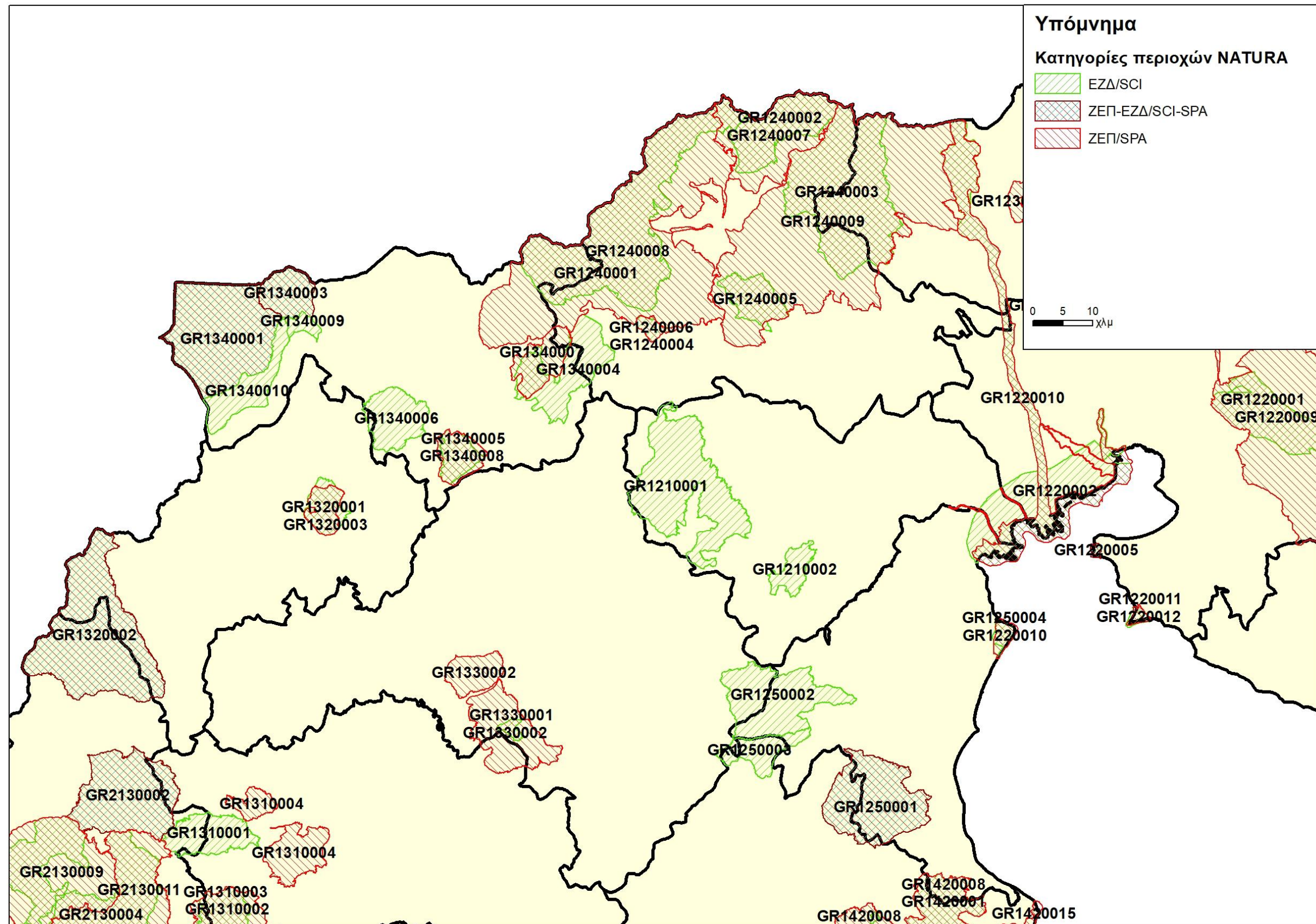
ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ: ΕΖΔ – ΖΕΠ GR1250001

ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ: ΕΖΔ GR1250002

ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ: ΕΖΔ GR1250003

ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ: ΕΖΔ – ΖΕΠ GR1320002

ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ: ΕΖΔ GR1340006

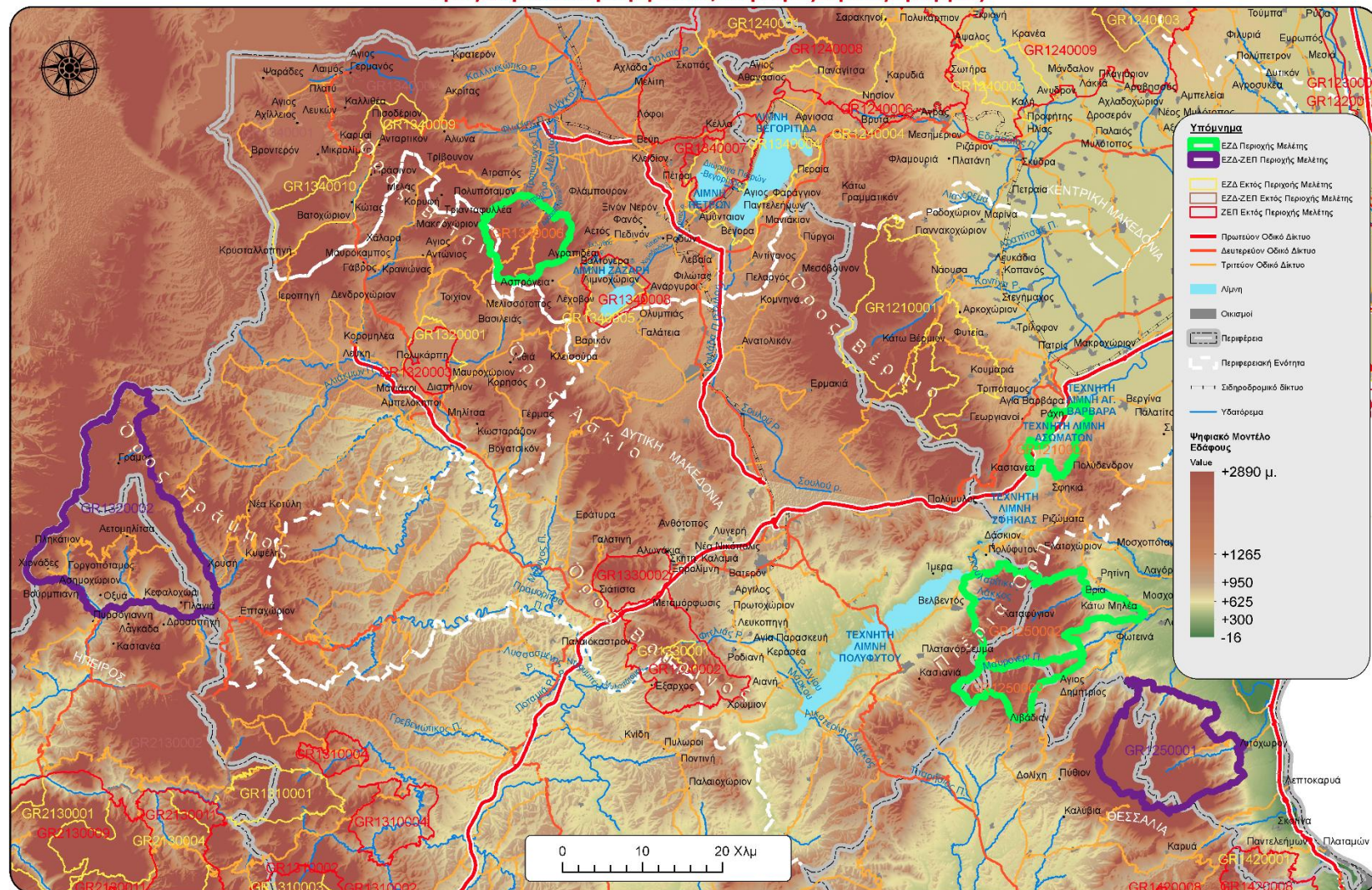
Χάρτης 1.1-1. Οι περιοχές του δικτύου NATURA στην Δυτικής Μακεδονίας, εκτός των περιοχών της Περ. Ενότητας Γρεβενών που σχετίζονται με την Πίνδο, και περιοχές στις Περ. Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας εκτός των υδροτοπικών παράκτιων περιοχών και τους ορεινούς δυτικές τόπους στην Περ. Ενότητα Κιλκίς

Τεύχος ΜΑ Παραδοτέα ΤΒ1 & ΤΒ2 Περιοχές GR1210002, GR1250001, GR1250002, GR1250003, GR1320002, GR1340006

ΕΙΔΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA

Στενά Αλιάκμονα, Πιέρια Όρη, Όρος Τίταρος, Όρος Όλυμπος, Όρος Βέρνον-Κορυφή Βίτσι, Κορυφές Όρους Γράμμος

Χάρτης 1.1-2. Χάρτης των περιοχών που εξετάζονται στο παρόν τεύχος

ii. Ιστορικό προστασίας

Για δύο από τις περιοχές (Όλυμπο και Γράμμο) έχουν εκπονηθεί στο παρελθόν Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (μελέτες για οριοθέτηση και θεσμοθέτηση ζωνών προστασίας) καθώς και προτάσεις μέτρων διαχείρισης.

Σημειώνεται ότι από την περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχει εκπονηθεί Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Βιοποικιλότητα, η υλοποίηση του οποίου βρίσκεται σε εξέλιξη.

Σε Εθνικό επίπεδο έχει εγκριθεί Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Βιοποικιλότητα η υλοποίηση των οποίων βρίσκεται σε εξέλιξη.

Ακολουθούν κείμενα για τις δύο περιοχές όπου έχουν εκπονηθεί ΕΠΜ στο παρελθόν και το ιστορικό προστασίας για όλες τις περιοχές.

ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ: ΕΖΔ – ΖΕΠ GR1250001

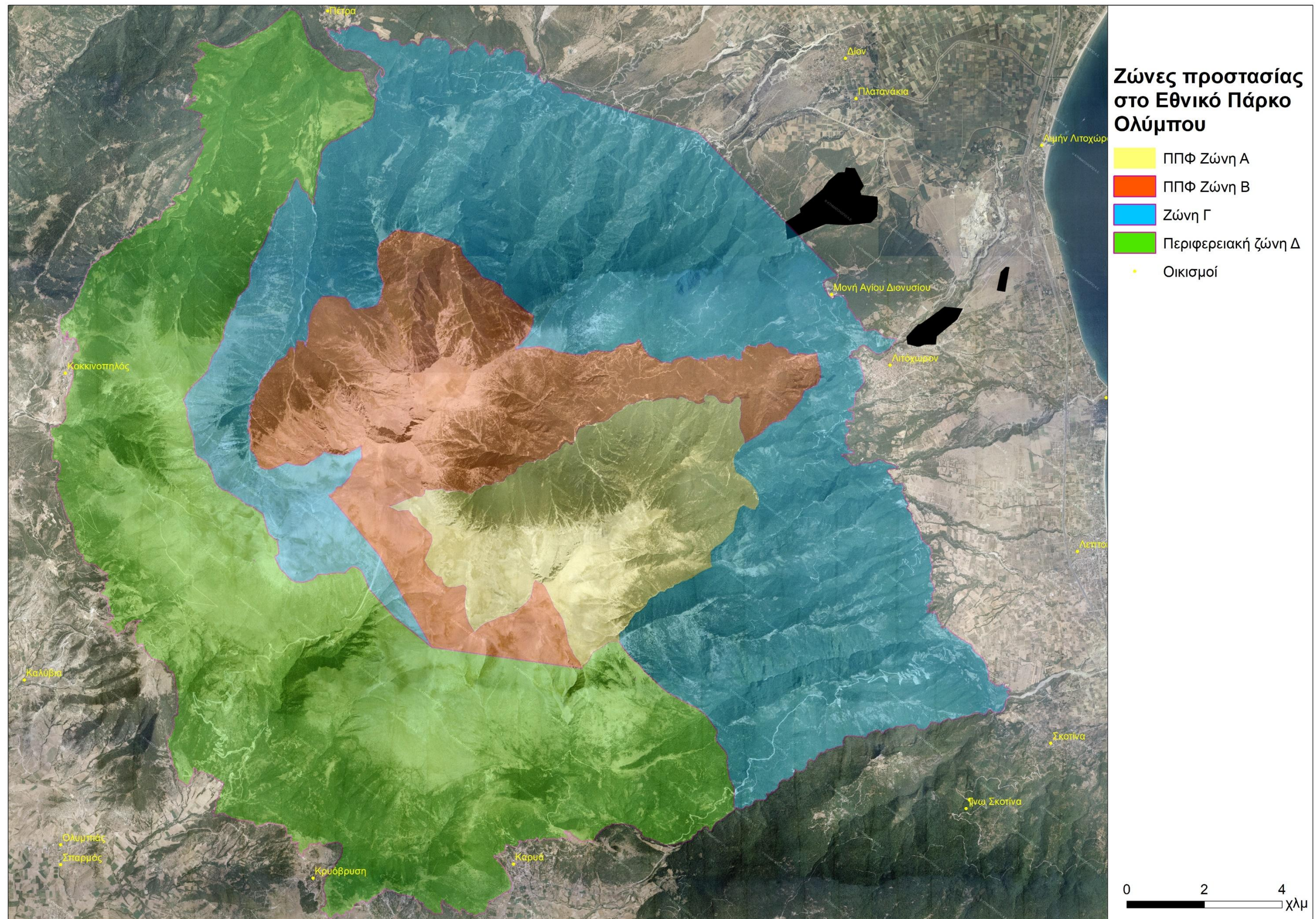
Η περιοχή του Ολύμπου έχει χαρακτηριστεί ως Εθνικός Δρυμός, από το 1938, με ζώνη πυρήνα 4.000 ha. Υπάρχει μια μελέτη (Ειδικό Σχέδιο Διαχείρισης, 1988) από τη Διεύθυνση Δασών της Κατερίνης, που προτείνει την επέκταση της περιοχής του πυρήνα στα 7.150ha και έναν πυρήνα μαζί με τη ζώνη προστασίας 17.420ha. Το 2010 εκπονήθηκε ΕΠΜ και συντάχθηκε σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος (ΠΔ) με ζώνες και ρυθμίσεις που είχε αναρτηθεί σε διαβούλευση. Μετά την θεσμοθέτηση του αποθέματος βιόσφαιρας και τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης το ΥΠΕΝ σε συνεργασία με τον Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού είχε επεξεργαστεί ένα σχέδιο με νέες ζώνες στα όρια του αποθέματος βιόσφαιρας.

Με απόφαση του Γραφείου του Διεθνούς Συντονιστικού Συμβουλίου του Προγράμματος για τον Άνθρωπο και τη Βιόσφαιρα (ΜΑΒ, UNESCO), ο Εθνικός Δρυμός Ολύμπου αναγνωρίζεται ως μέρος του Διεθνούς Δικτύου των Αποθεμάτων της Βιόσφαιρας (15/12/1981).

Το 2021, κατά την διάρκεια εκπόνησης της παρούσας μελέτης, εκδόθηκε το ΠΔ που χαρακτηρίζει την προστατευόμενη περιοχή ως Εθνικό Πάρκο, με έκταση που περιλαμβάνει και περιφερειακή (Δ) ζώνη (ΦΕΚ 610/Β/17-09-21).

Ακολουθεί ο χάρτης των ζωνών σύμφωνα με το ισχύον ΠΔ.

Χάρτης 1.1.3. Οι ζώνες προστασίας στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου, σύμφωνα με το ισχύον Προεδρικό Διάταγμα

ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ: ΕΖΔ – ΖΕΠ GR1320002

Για την περιοχή του Γράμμου έχουν εκπονηθεί δύο Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες. Η πρώτη στο πλαίσιο του έργου LIFE Αρκτος 2 (Μπούσμπουρας 1999) η οποία περιλάμβανε και την κοιλάδα Γράμμου – Βοΐου και μια έκταση προς τα βόρεια για την διασφάλιση της σύνδεσης για την χερσαία δασική πανίδα. Η μελέτη αυτή συμπληρώθηκε με την μελέτη στο Αλβανικό τμήμα του Γράμμου και τον Μοράβα για να καταλήξει σε πρόταση για διασυννοριακό πάρκο (Bousbouras 2001).

Χάρτης με τα όρια των ζωνών που είχαν προταθεί παρουσιάζονται στο ΤΤΒ.

Αν και δεν ολοκληρώθηκε η θεσμοθέτηση, ορισμένες από τις προτάσεις της ΕΠΜ υλοποιήθηκαν στην συνέχεια, στο πλαίσιο διαφορετικών προγραμμάτων της Νομαρχίας Καστοριάς και της περιβαλλοντικής οργάνωσης Αρκτούρος. Το 2009 εκπονήθηκε μία ακόμη ΕΠΜ που αφορούσε την ΕΖΔ/ΖΕΠ Γράμμου και την περιοχή «Όρος Δούσκον, Ωραιόκαστρο, δάσος Μερόπης, κοιλάδα Γορμού, λίμνη Δελβινάκιου» (GR 2130010).

Δύο χάρτες με τα όρια των ζωνών που είχαν προταθεί παρουσιάζονται στο ΤΤΒ.

Ένα τμήμα του δάσους στην πλευρά της Καστοριάς, το Μικτό Δάσος Γράμμου, έκτασης 130 Ηα, χαρακτηρίστηκε Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης το 1986 με ασαφή όμως όρια.

Το ιστορικό προστασίας ανά περιοχή του δικτύου NATURA 2000 έχει συνοπτικά ως εξής:

Πίνακας 1-1 Ιστορικό προστασίας και σημαντικών παρεμβάσεων στις περιοχές

Έτος	Ενέργεια	Ονομασία - Κωδικός περιοχής*	Σχόλια - παρατηρήσεις (όπου απαιτείται)
ΣΤΕΝΑ ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ: ΕΖΔ GR1210002			
1985	Ολοκλήρωση Φράγματος Ασωμάτων και του Υ/Η Σταθμού 110 MW. Υψόμετρο φράγματος 85 μ. Ύψος φράγματος 52 μ	GR1210002	Ταυτόχρονα κατασκευάστηκε ανάντη το φράγμα Σφηκιάς, ενώ το φράγμα Πολυφύτου είχε κατασκευαστεί το 1974. Ανάντη επίσης του Πολυφύτου κατασκευάστηκε το φράγμα Ιλαρίωνα (2012) και κατάντη των Ασωμάτων το αναρρυθμιστικό φράγμα Αγ. Βαρβάρας (2007)
1994	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία – ΕΘΙΑΓΕ. 1994. Πρόγραμμα ENVIREG: Αναγνώριση και αξιολόγηση βιοτόπων και διερεύνηση της δυνατότητας ένταξής τους στο κοινοτικό δίκτυο των ιδιαίτερα προστατευόμενων περιοχών σε εφαρμογή του Άρθρου 4 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας. Ταχεία ορνιθολογική αναγνώριση του συνόλου των 16 βιοτόπων. (Καταγραφείς: Σ. Καζαντζίδη και Ρ. Βασιλακοπούλου)	GR1210002	

Έτος	Ενέργεια	Ονομασία - Κωδικός περιοχής*	Σχόλια - παρατηρήσεις (όπου απαιτείται)
1996	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία. Καταγραφές για τον χαρακτηρισμό της περιοχής ως Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά. (Καταγραφείς: Β. Hallmann- Δ. Μπούσμπουρας)	GR1210002	
2005	Κλείσιμο ΧΑΔΑ στην περιοχή Αγίας Βαρβάρας.	GR1210002	Αρνητικό για τον ασπρόπαρη που τρέφονταν εκεί συστηματικά.
2006	Ολοκλήρωση κατασκευής Εγνατίας Οδού	GR1210002	Διάρκεσε πολλά χρόνια. Μπάζα καταλήξαν στις πλαγιές κατά την φάση των έργων.
2007	Κατασκευή φράγματος αναρρύθμισης «Αγίας Βαρβάρας» κατάντη.	GR1210002	Περιλαμβάνεται τμήμα του μόνο στην ΕΖΔ - Μόνο η μία νησίδα.
2009	Έκθεση ορνιθολογικής αξιολόγησης της περιοχής «Στενά Αλιάκμονα», για το χαρακτηρισμό της ως Ζώνης Ειδικής Προστασίας. ΥΠΕΧΩΔΕ «Πρόγραμμα επαναξιολόγησης 69 Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά για τον χαρακτηρισμό τους ως Ζωνών Ειδικής Προστασίας της ορνιθοπανίδας. Σύνταξη σχεδίων δράσης για την προστασία των ειδών προτεραιότητας» (εκπόνηση: Δ. Μπούσμπουρας)	GR1210002	Δεν προτάθηκε οριοθέτηση ΖΕΠ λόγω απουσίας ειδών και αλλαγών στα ενδιαφέροντα, λόγω των έργων: φραγμάτων και Εγνατίας
2019	Η περιοχή εντάχθηκε στην εποπτεία του Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Θερμαϊκού Κόλπου	GR1210002	
2020	Η περιοχή εντάχθηκε στην εποπτεία της Μονάδας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτ. Μακεδονίας	GR1210002	Σύμφωνα με τον νόμο 4685/2020
ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ: ΕΖΔ – ΖΕΠ GR1250001			
8ος π.Χ. αιώνας	Ο Όμηρος και ο Ησίοδος αναφέρουν πρώτοι τον Όλυμπο ως κατοικία των θεών.	GR1250001	Βασικό στοιχείο για την προστασία του βουνού και ως ιστορικό μνημείο.
1821	Πυρπόληση μοναστηριού Αγ. Διονυσίου από Τούρκους που είχε κτιστεί το 1542.	GR1250001	
1851	Ο Θεόδωρος Heldreich, επιμελητής του βοτανικού κήπου Αθήνας, κάνει τις πρώτες καταγραφές για την χλωρίδα.	GR1250001	Ακολούθησε το 1857 και 1862 ο Θεόδωρος Ορφανίδης
1913	Πρώτη ορειβατική ανάβαση στον Μύτικα. Χρήστος Κάκκαλος – Frederic Boissonas (φωτογράφος) και Daniel Baud-Bovy (πρύτανης της Σχολής Καλών Τεχνών της Γενεύης).	GR1250001	Αναβάσεις σε ψηλές κορυφές υπήρχαν και από την αρχαιότητα, από κτηνοτρόφους και ληστές έως πρόσφατα.
1928	Πρώτη εγκατάσταση του ζωγράφου Βασίλη Ιθακήσιου στην γνωστή σπηλιά.	GR1250001	Οι εκθέσεις του κάνουν γνωστό τον Όλυμπο
1930	Θεμελίωση του καταφυγίου Α (Σπήλιος Αγαπητός). Λειτουργήσε το 1931	GR1250001	Επεκτάθηκε το 1960
1938	Κήρυξη του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου με Βασιλικό Διάταγμα ΦΕΚ 248/Α/1938, βάσει του Αναγκαστικού νόμου 856/1937 «περί Εθνικών Δρυμών» Φ.Ε.Κ. 368/21-09-1937	GR1250001	Βάση του νόμου απαγορεύτηκε στον πυρήνα η υλοτομία, η θήρα και η βοσκή
1939	Πυρκαγιά δάσους μαύρης πεύκης /Θέσεις Μπάτσι Σέλωμα	GR1250001	

Έτος	Ενέργεια	Ονομασία - Κωδικός περιοχής*	Σχόλια - παρατηρήσεις (όπου απαιτείται)
1940	Ολοκλήρωση ανέγερσης του καταφυγίου Β (Βρυσοπούλες)	GR1250001	Πρώτες χιονοδρομίες το 1939
1943	Ανατινάζεται από τους Γερμανούς το Μοναστήρι του Αγ. Διονυσίου	GR1250001	
1945	Πυρκαγιά δάσους μαύρης πεύκης /Θέσεις Τρόχαλος, Αι Γιάννης, Κάτω και Άνω Τσουκνίδα	GR1250001	
1950	Πυρκαγιά δάσους μαύρης πεύκης /Θέσεις Μπάρα-Ανήλιο- Σταυρό - Παλιοκάλυβα	GR1250001	
1950	Κτίστηκε το μετόχι Αγ. Διονυσίου, λίγο έξω από το Λιτόχωρο	GR1250001	
1955	Υλοτομίες στον Μαυρόλογγο	GR1250001	750 κυβικά ξυλείας
1955	Κατασκευάστηκε το καταφύγιο ανάγκης στην θέση Λιβαδάκι	GR1250001	
1958	Πυρκαγιά ελάτης και μαύρης πεύκης 700 στρ/Θέσεις Ξηρολάκι - Παπαδήμα	GR1250001	
1960	Δημιουργείται το ΚΕΟΑΧ και διανοίχθηκε ο δρόμος Σπαρμός - Βρυσοπούλες	GR1250001	Από τον στρατό
1960	Περίφραξη Πυρήνα 40 τετρ. χλμ. και σε περίμετρο 39 χλμ. Ξεκίνησε η κατασκευή το 1960.	GR1250001	Με σιδεροπασσάλους 3 m και συρματοπλέγμα. Σήμερα κατεστραμμένη.
1961	Πυρκαγιάς δάσους μαύρης πεύκης /Θέσεις Μπάρμπα, Πλατάνι, Πετρόστρουγκα, Μαγαζάκι και συνολικά 1800 στρ. στην θέση Ανήλιο Μπάρας	GR1250001	
1961	Ολοκλήρωση Καταφυγίου Γιόσος Αποστολίδης. Ολοκληρώθηκε το 1964. Είχε φτιαχτεί μικρότερο στην βάση του Προφ. Ηλία το 1959 που ανατινάχθηκε.	GR1250001	
1962	Χτίστηκε το Γ Καταφύγιο 18 ατόμων Χρήστος Κάκκαλος	GR1250001	
1965	Πυρκαγιά σε ρόμπολα / Θέσεις Μπαλτακούκι, Μιζάμι Σκούρτα	GR1250001	
1968-1972	Διάνοιξη δρόμου Λιτόχωρο – Πριόνια 18 χλμ.	GR1250001	
1969	Χτίστηκε το Δ Καταφύγιο στην θέση Σταυρός (Δημήτρης Μπουντόλας).	GR1250001	
1970	Ο Arne Strid ξεκινάει έρευνες για την χλωρίδα στον Όλυμπο για πολλά χρόνια. Κατέγραψε περίπου 1.100 είδη φυτών.		Εξέδωσε το βιβλίο Wild Flowers of Mount Olympus το 1980.
1972	Διάνοιξη δρόμου Πέτρα – Κοκκινοπλό.	GR1250001	
1977	Πυρκαγιά δάσους Μαύρης Πεύκης 2.650 στρ στην Αγία Κόρη – Κάτω Παγίδα	GR1250001	
1978	Κυκλοφορεί το πρώτο βιβλίο με ορειβατικές διαδρομές. Ευθύμιος Ελευθεριάδης Όλυμπος – Αναρριχητικές διαδρομές.	GR1250001	
1980	Ο καθ. του Πανεπιστημίου Κοπεγχάγης Arne Strid εξέδωσε το βιβλίο «Φυτά του Ολύμπου»	GR1250001	Αποτέλεσμα πολυετών ερευνών
1981	Αναγνώριση του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου σαν «Απόθεμα Βιόσφαιρας» από το Συμβούλιο της Ευρώπης.	GR1250001	
1983-4	Κυκλοφορούν τα βιβλία του Δημήτρη Μπουντόλα: Όλυμπος – Ζήλνια και Όλυμπος – Στεφάνι.	GR1250001	

Έτος	Ενέργεια	Ονομασία - Κωδικός περιοχής*	Σχόλια - παρατηρήσεις (όπου απαιτείται)
1985	Δρόμος για Χριστάκη έως τα 2.450 μ. από Διευθ. Δασών Λάρισας για την εξυπηρέτηση της κτηνοτροφίας	GR1250001	Πρόσβαση με όχημα σε απρόσιτες μέχρι τότε περιοχές
1985	Μελέτη Πανίδας Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Καταγραφές: Μ. Μαλακού	GR1250001	Στην πράξη η πρώτη καταγραφή για την πανίδα από έλληνες ερευνητές.
1985	Έγκριση κανονισμού λειτουργίας Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.	GR1250001	Απόφαση Υπουργού Γεωργίας. 18/7/1985
1986	Κυκλοφορεί το ορειβατικό βιβλίο του Ν. Νέζη: Όλυμπος		
1987	Πυρκαγιά στο Δημόσιο Δάσος Καρυάς 6.240 στρ μαύρης πεύκης, ρόμπολων και λιβαδιών / Θέσεις Γρίβα και Μακρύ Βουρτόπι	GR1250001	
1988	Γενικό Διαχειριστικό Σχέδιο Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Διεύθυνση Δασών Πιερίας	GR1250001	Πρότεινε περιφερειακή προστατευτική ζώνη
1988	Πυρκαγιά αρχικά έρπουσα σε δάση μαύρης πεύκης και ρόμπολου 6.000 στρ. / Θέσεις Άνω και Κάτω Τσουκνίδα, Πελεκούδια, Κάστανα, Γκόλνα, Ντελή, Τσιμπίλι -Λιβαδάκι	GR1250001	
1993	Πυρκαγιά σε δάση μαύρης πεύκης, οξυάς και ρόμπολου / Θέσεις Κωστή, Λιβαδάκι, Αχριάνη, Λαγούδια, Καρδάρια, Κορομηλιές, Ρέμα Μάλτας, Δένδρο.	GR1250001	
1993	Κήρυξη ως μνημείο Φύσης της περιοχής των αρχαίων Λειβήθρων με απόφαση νομάρχη Πιερίας.	GR1250001	
1993	Εξόντωση μαυρόγυπα από δηλητηριασμένα δολώματα στον Κάτω Όλυμπο	GR1250001	
1996	Μελέτη Αναθεώρησης Γ. Διαχ. Σχ. Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Διεύθυνση Δασών Πιερίας	GR1250001	
1996	Τελευταίες παρατηρήσεις γυπαετού στο βουνό	GR1250001	
2000	Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Ενιπέα Ολύμπου. Δήμος Λιτοχώρου - ΥΠΕΧΩΔΕ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον).	GR1250001	Αφορούσε μόνο τον Ενιπέα και συνεπώς δεν μπορούσε να οδηγήσει σε θεσμοθέτηση.
2000	Έκδοση του Εντύπου: Όλυμπος - Χαράδρα Ενιπέα. Από την θάλασσα έως την ψηλότερη κορυφή της Ελλάδας. Αναπτυξιακή Λιτοχώρου – Ολύμπου ΑΕ & Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία. σελ 16	GR1250001	
2001	Δήλωση της περιοχής και ως ΖΕΠ, χωρίς μελέτη οριοθέτησης, αλλά στα όρια της ΕΖΔ.	GR1250001	Δεν περιλαμβάνονται επικράτειες πολύ σημαντικών ειδών σε υψηλά υψόμετρα στα δυτικά και ΝΔ.
2001	Έκδοση του βιβλίου: Κουρουζίδης Σ. (επιμέλεια). Όλυμπος. Κείμενα και εικόνες δύο αιώνων. Πιερική Αναπτυξιακή ΑΕ & Ευώνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη.	GR1250001	Περιλαμβάνει στοιχεία για την πανίδα και την χλωρίδα της περιοχής.
2003	Έναρξη λειτουργίας του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.	GR1250001	Τα όρια χωρικής αρμοδιότητας περιλαμβάνουν την προτεινόμενη περιφερειακή ζώνη
2008	Γνωριμία με την φύση της προστατευόμενης περιοχής Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία.	GR1250001	Δημιουργία Πακέτο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Έτος	Ενέργεια	Ονομασία - Κωδικός περιοχής*	Σχόλια - παρατηρήσεις (όπου απαιτείται)
2008	Πρόγραμμα παρακολούθησης της ορνιθοπανίδας, του αγριόγιδου και μερικά στοιχεία για τα ερπετά. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.	GR1250001	
2010	Σύνταξη Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. ΥΠΕΚΑ	GR1250001	Εγκρίθηκε το 2010 από την υπηρεσία και έχει προταθεί Σχέδιο ΠΔ
2010	Αυθαίρετη κατασκευή καταφυγίου στην θέση Μεγάλη Γούρνα – Χριστάκη.	GR1250001	
2011	Δημόσια διαβούλευση για το σχέδιο ΠΔ Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.	GR1250001	Στην συνέχεια έγιναν πρόσθετες επεξεργασίες από το ΥΠΕΝ και τον ΦΔΕΔΟ με την προσθήκη Δ ζώνης
2012-2015	Πρόγραμμα Εποπτείας και αξιολόγησης της κατάστασης διατήρησης των ειδών και τύπων οικοτόπων. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.	GR1250001	Πρόταση επέκτασης των ορίων της NATURA στα δυτικά δεν εγκρίθηκε.
2017	Υιοθέτηση ευρύτερης περιοχής του Ολύμπου ως απόθεμα Βιόσφαιρας της UNESCO.	GR1250001	Συμπεριλαμβάνεται η σχεδιαζόμενη Δ ζώνη.
2020	Η περιοχή εντάχθηκε στην εποπτεία της Μονάδας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Ολύμπου.	GR1250001	Σύμφωνα με τον νόμο 4685/2020
2021	Εκδόθηκε το Προεδρικό Διάταγμα για το Εθνικό Πάρκο Ολύμπου.	GR1250001	ΦΕΚ 610/Β/17-09-21
ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ: ΕΖΔ GR1250002			
1937	Αρχισε να κατασκευάζεται ο Δρόμος για τα Σκοτεινά.	GR1250002	
1940	Απογραφή στο Καταφύγι: 1.566 κάτοικοι. Το 1951 παρέμειναν μόνο 16.	GR1250002	
1943	Πυρπόληση και ολοσχερής καταστροφή του χωριού Φτέρη από τους Γερμανούς, στις 4/12/1943. Έκαψαν 146 σπίτια και τις 3 εκκλησίες. Αρχισε να επανασυστήνεται ο οικισμός μετά το 2.000.	GR1250002	Σήμερα παραθεριστικός οικισμός και θερινή κατοικία κτηνοτρόφων. Έχουν κτιστεί περίπου 150 σπίτια.
1943	Στις 20/12/1943 τα κατοχικά στρατεύματα των Γερμανών έκαψαν το χωριό Καταφύγι. Οι περισσότεροι κάτοικοι κατέφυγαν στην Κατερίνη, συνοικισμός Καταφιώτικα.	GR1250002	Σήμερα το Καταφύγι, κατοικείται τους θερινούς μήνες. Επέκταση δασικής πεύκης.
1950	Κατασκευάστηκαν στο Βελβεντό 3 χλμ σκεπαστών καναλιών (Σκεπασμένο)	GR1250002	Αρδευτικό δίκτυο
1965 - 67	Σταμάτησε να λειτουργεί το εργοστάσιο ξυλείας στα Σκοτεινά.	GR1250002	Επεξεργαζόταν οξυά και το προϊόν θεωρούταν από τα καλύτερα στην Ελλάδα.
1970	Εγκατάλειψη των Σκοτεινών και εγκατάσταση των κατοίκων σε προσήλιο λιβάδι δημιουργώντας οικισμό με την ονομασία Φωτεινά. Σταδιακή επανακατοίκηση ως παραθεριστικός και χειμερινός τουριστικός οικισμός μετά το 1990.	GR1250002	Εκτός ΕΖΔ. Το ίδιο καιρό ξεκίνησε η λειτουργία του Ψυχιατρικού νοσοκομείου μεταξύ Φωτεινών και Πέτρας.
1974	Ολοκληρώθηκε το φράγμα Πολυφύτου.	GR1250002	Βρίσκεται ακριβώς δίπλα στην ΕΖΔ
1991 - 1997	Διαμόρφωση πίστας και έναρξη λειτουργίας του Χιονοδρομικού Κέντρου Ελατοχωρίου	GR1250002	Βρίσκεται δίπλα στο όρια της ΕΖΔ
2004	Επανεμφάνιση αρκούδας μετά από τον 19ο αιώνα	GR1250002	

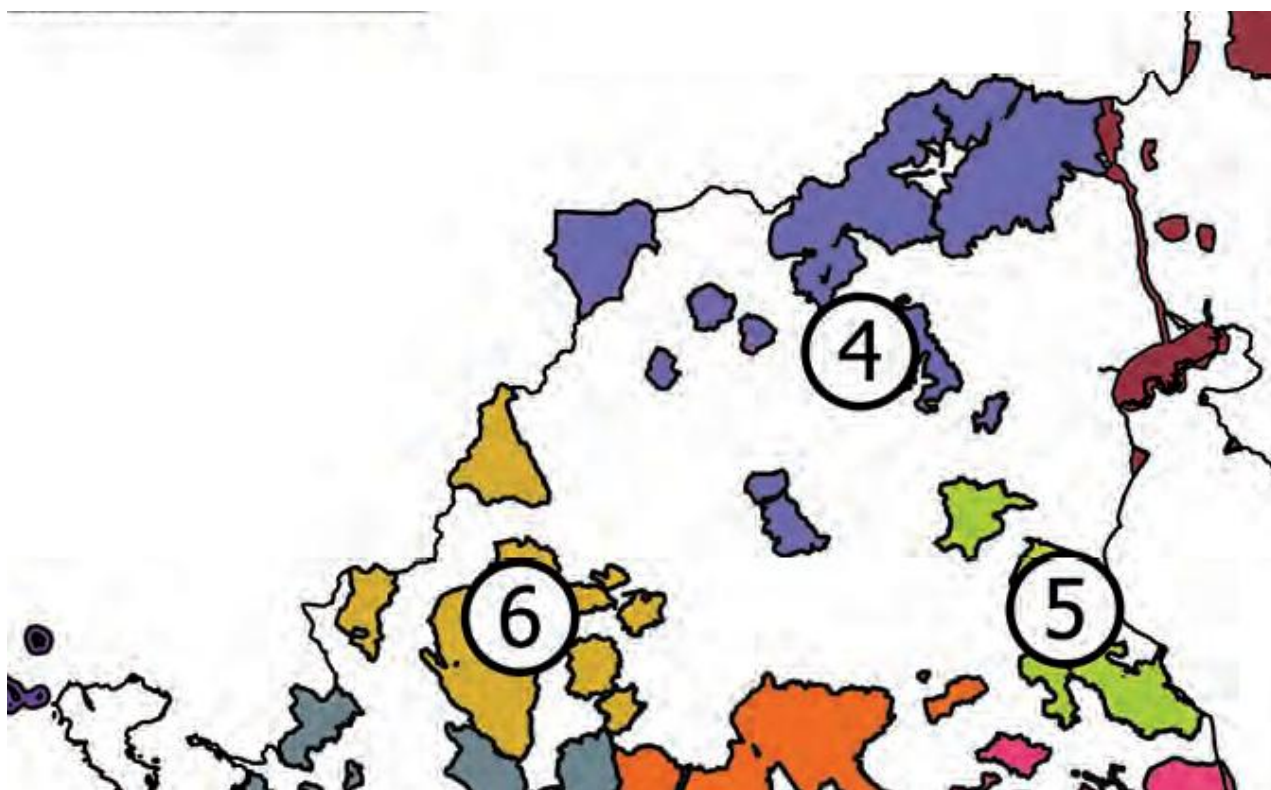
Έτος	Ενέργεια	Ονομασία - Κωδικός περιοχής*	Σχόλια - παρατηρήσεις (όπου απαιτείται)
2004	Καταγραφή της πανίδας της περιοχής των Πιερίων. Πρόγραμμα ΕΤΕΡΠΣ – Προστασία Περιβάλλοντος και Βιώσιμη Ανάπτυξη «Προστασία – ανάδειξη του περιβάλλοντος και προώθηση της τοπικής βιώσιμης ανάπτυξης στα Πιέρια Όρη» Πιερική Αναπτυξιακή, ΥΠΕΧΩΔΕ (ερευνητής Δ. Μπούσμπουρας)	GR1250002	
2005	Σήμανση μονοπατιών στην πλευρά της Πιερίας.	GR1250002	
2007	Εκτεταμένη πυρκαγιά που ξεκίνησε από το Καταφύγι επεκτάθηκε ανατολικά - Φτέρη, Σκοτεινά. (24/7 – 5/8).	GR1250002	Συνολικά κάηκαν 27.000 στρ. δάσους και λιβαδιών
2019	Η περιοχή εντάχθηκε στην εποπτεία του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.	GR1250002	
2020	Η περιοχή εντάχθηκε στην εποπτεία της Μονάδας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Ολύμπου.	GR1250002	Σύμφωνα με τον νόμο 4685/2020
ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ: ΕΖΔ GR1250003			
2003	Επανεμφάνιση αρκούδας μετά από τον 19 ^ο αιώνα	GR1250003	
2007	Ολοκλήρωση των έργων κατασκευής του Φράγματος Μόρνας (ύψους 23 μ) και αγωγού για την ύδρευση οικισμών στην Βόρεια Πιερία. Ως πρόσχημα για την κατασκευή ήταν η αντιπλημμυρική προστασία. Δεν λειτούργησε η άρδευση λόγω καταστροφών στο διυλιστήριο και στο δίκτυο.	GR1250002	Εμπόδια στην ανάδρομη κίνηση των ιχθύων στον ποταμό Αίσωνα (Μαυρονέρι).
2019	Η περιοχή εντάχθηκε στην εποπτεία του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου	GR1250003	
2020	Η περιοχή εντάχθηκε στην εποπτεία της Μονάδας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Ολύμπου	GR1250003	Σύμφωνα με τον νόμο 4685/2020
2021	Έρευνα για τον Μακεδονικό Τρίτων σε Όλυμπο, Τίταρο Πιέρια δείχνει ότι η περιοχή είναι πολύ σημαντική για το είδος.		Εκπόνηση Δ. Μπούσμπουρα για τον ΦΔΕΔ Ολύμπου.
ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ: ΕΖΔ – ΖΕΠ GR1320002			
1769	Καταστροφή του ακμάζοντος οικισμού Γράμμος (Γράμμοστα) από τον Αλή Πάσα των Ιωαννίνων και σταδιακή εγκατάλειψή του.	GR1320002	Ο οικισμός επαναδημιουργήθηκε το 1927 με λίγους ημινομάδες κτηνοτρόφους. Τα σπίτια και οι εκκλησία καταστράφηκαν στον εμφύλιο. Κατασκευάστηκαν μετά το 2000.
1947-1949	Εμφύλιος πόλεμος. Δεν έχει ολοκληρωθεί η αποναρκοθέτηση. Βλήματα βρίσκονται στους κορμούς δένδρων και ορύγματα είναι ακόμη εμφανή. Εγκαταλείφθηκαν πολλοί οικισμοί.	GR1320002	Καθυστέρησε η εκμετάλλευση ορισμένων δασών. Τυπικά δεν θεωρείται αποναρκοθετημένη περιοχή.
1960 - 1970	Δημιουργήθηκε ο Οικισμός Πλαγιά μετά από κατολισθήσεις στο χωριό Ζέρμα, το οποίο εγκαταλείφθηκε.	GR1320002	
1970 - 1978	Δημιουργήθηκε ο οικισμός Κεφαλοχώρι από κατοίκους της γειτονικής και εγκαταλειμμένης πλέον Λυκόραχης.	GR1320002	
1986	Το μικτό δάσος Γράμμου, έκτασης 130 Ha, χαρακτηρίστηκε Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης.	GR1320002	

Έτος	Ενέργεια	Ονομασία - Κωδικός περιοχής*	Σχόλια - παρατηρήσεις (όπου απαιτείται)
1991	Παρατηρήσεις και συλλογή στοιχείων για απειλούμενα είδη και τους βιοτόπους τους σε Κοζάνη, Καστοριά (Λίμνη Καστοριάς, Γράμμος, Λιανοτόπι, Μυροβλήτης). Καταγραφές: Δ. Μπούσμπουρας, Γ. Ιωαννίδης.	GR1320002	Πρόγραμμα απογραφής της πανίδας, Τομέας Οικολογίας και Ταξινόμησης, Τμήμα Βιολογίας Πανεπ. Αθηνών
1995	Προτάθηκε η θεσμοθέτηση Εθνικού Πάρκου στον Γράμμο από το πρόγραμμα Άρκτος/ Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αρκούδα.	GR1320002	Λόγω των σημαντικών πληθυσμών αρκούδας και της ύπαρξης σημαντικής ζώνης σύνδεσης μεταξύ Πίνδου – Αλβανίας και Πίνδου - δασών Φλώρινας – Βαλκανίων.
1998	Τοποθέτηση μπαρών ελεγχόμενης πρόσβασης σε οχήματα σε δευτερεύοντες δασικούς δρόμους	GR1320002	Με στόχο την διατήρηση περιοχών χωρίς όχληση για την αρκούδα.
1999	Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη για την περιοχή Γράμμου & Β.Δ. Βοΐου. Πρόγραμμα LIFE-NATURE «ΑΡΚΤΟΣ-2η φάση» (Αρκτούρος, ΥΠΕΧΩΔΕ, Υπ. Γεωργίας, Ε.Ε. Περιλάμβανε πολύ μεγαλύτερη έκταση από την ΕΖΔ/ΖΕΠ, την κοιλάδα Γράμμου - Βοΐου και εκτάσεις στις βόρειες απολήξεις του Γράμμου έως την Π.Ε. Φλώρινας (ζώνη σύνδεσης για τα δασικά είδη)	GR1320002	Μελέτη μετά από 2 χρόνια εργασιών πεδίου. Κατάληξε σε σχέδιο ΠΔ. Δεν προχώρησε η θεσμοθέτηση μετά την διαβούλευση το 1999 και το 2002, αν και υλοποιήθηκαν ορισμένα μέτρα.
2000	Έναρξη υλοτομιών σε περιοχές που δεν είχαν υλοτομηθεί μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο λόγω ναρκών και βλημάτων στα δένδρα.	GR1320002	Ξεκίνησε η υλοτομία σε ΚΑΖ – μικτό δάσος που αποκατακτήθηκε το 1999, δίπλα στα όρια της ΕΖΔ/ΖΕΠ.
2001	Preliminary Study for the Conservation of Transborder Area in Grammos & Morava (Albania – Greece). Πρόγραμμα LIFE/NATURE: "Εφαρμογή διαχειριστικών σχεδίων στην Ροδόπη και στον Γράμμο". Αρκτούρος, Υπ. Γεωργίας, Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας, Περιφέρεια Ηπείρου, Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Ε.Ε.	GR1320002	Μελέτη για θεσμοθέτηση διακρατικής Προστατευόμενης περιοχής Γράμμου (ελληνικού και Αλβανικού τμήματος) και Μοράβα
2001	Δήλωση της περιοχής και ως ΖΕΠ, χωρίς μελέτη οριοθέτησης, αλλά στα όρια της ΕΖΔ.	GR1320002	Δεν περιλαμβάνονται επικράτειες πολύ σημαντικών ειδών όπως ο χρυσαιτός (που δηλώθηκε στην συνέχεια ως είδος χαρακτηρισμού)
2001	Ειδική Λιβαδοπονική Μελέτη Λιβαδιών Κορυφών Όρους Γράμμος. Εργ. Λιβαδικής Οικολογίας Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Πρόγραμμα LIFE/NATURE: "Εφαρμογή διαχειριστικών σχεδίων στην Ροδόπη και στον Γράμμο". Αρκτούρος, Υπ. Γεωργίας, Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας, Περιφέρεια Ηπείρου, Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Ε.Ε.	GR1320002	Ακολουθήθηκαν νέες προδιαγραφές που αποτέλεσαν το πρότυπο για αυτές που υιοθετήθηκαν στην συνέχεια από το ΥΠ. Περιβάλλοντος το 2018.
2001-2002	Τοποθετήθηκαν ηλεκτροφόρες περιφράξεις σε μελισσοκομικές μονάδες στην περιοχή, χορηγήθηκαν ελληνικοί ποιμενικοί σε κτηνοτρόφους και τοποθετήθηκαν 10 μπάρες ελεγχόμενης πρόσβασης οχημάτων και τοποθετήθηκαν πινακίδες ενημέρωσης. Πρόγραμμα Άρκτος 2η φάση.	GR1320002	

Έτος	Ενέργεια	Ονομασία - Κωδικός περιοχής*	Σχόλια - παρατηρήσεις (όπου απαιτείται)
2002	Ο δικός μου Γράμμος. Αρκτούρος.	GR1320002	Εκπαιδευτικό υλικό: Ειδική συλλογή εντύπων και άλλων υλικών (βίντεο, χαρτών, φύλλων εργασίας) για τους μαθητές και του εκπαιδευτικούς με σκοπό την περιβαλλοντική εκπαίδευση.
2002	Διαδρομές στον Γράμμο. Αρκτούρος.	GR1320002	Ειδική έκδοση με κείμενα και χάρτη
2002	Οργάνωση της έκθεσης του Κέντρου Πληροφόρησης Γράμμου στο Νεστόριο.	GR1320002	Λειτουργήσε για 2 χρόνια από τον Δήμο και στην συνέχεια με ραντεβού για σχολεία.
2007	Πυρκαγιά χιλιάδων στρ. στην περιοχή Πεύκου, ακριβώς δίπλα στον τόπο Natura.		
2008	Παρακολούθηση ειδών της πανίδας του Γράμμου 2008. Αρκούδα, αρπακτικά πουλιά, τρίτωνες, αγριόγιδιο. ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ, ΝΑ Καστοριάς. INTERREG IIIA Κοινές στρατηγικές και συνεργασία για την αναβάθμιση και προστασία των περιβαλλοντικών πόρων του Γράμμου.	GR1320002	
2009	Αποκατάσταση του μικρότερου ανάντη λιμνίου στις Αρρένες - Μουτσάλια σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ΕΠΜ (1999) από την νομαρχία Καστοριάς στο πλαίσιο του προγράμματος INTERREG IIIA.	GR1320002	Αποικίστηκε από τρίτωνες
2009	Διαμορφώθηκε ταΐστρα για τον Ασπροπάρη στο πλαίσιο του προγράμματος INTERREG IIIA.		Δεν λειτουργήσε ποτέ. Το είδος δεν παρατηρείται πλέον.
2008-9	Επικαιροποίηση και συμπλήρωση της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης (Ε.Π.Μ.) των περιοχών του δικτύου NATURA 2000: «Κορυφές Όρους Γράμμος» (GR 1320002) και εκπόνηση ΕΠΜ για την περιοχή: «Όρος Δούσκον, Ωραιόκαστρο, δάσος Μερόπης, κοιλάδα Γορμού, λίμνη Δελβινάκιου» (GR 2130010. Ήπειρος Α.Ε.	GR1320002	
2010	Διερεύνηση για την καταλληλότητα ενδιαιτημάτων με σκοπό την επανεισαγωγή του ελαφιού και του αγριόκουρκου στον Γράμμο. Αρκτούρος (κρίθηκε ότι μόνο το ελάφι μπορεί να επανεισαχθεί σε αυτήν την φάση).	GR1320002	Παρουσιάστηκε στο 7ο Πανελλήνιο Λιβαδοπονικό Συνέδριο. Δεν υλοποιήθηκε.
2012	Έναρξη κατασκευής αρδευτικού φράγματος Νεστορίου ύψους 70 μ. και παραγωγής 7 MW. Η κατασκευή βρίσκεται σε εξέλιξη.	GR1320002	Δημιουργούνται εμπόδια στην ανάδρομη κίνηση των ιχθύων.
2019	Η περιοχή εντάχθηκε στην εποπτεία του Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Μακεδονίας.	GR1320002	
2020	Η περιοχή εντάχθηκε στην εποπτεία της Μονάδας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου	GR1320002	Σύμφωνα με τον νόμο 4685/2020
2021	Ανάπτυξη διεθνούς πρωτοβουλίας για την ελεύθερη ροή του Αώου στην λεκάνη απορροής του. Περιλαμβάνεται ο Σαραντάπορος (παραπόταμος του Αώου).	GR1320002	Υπό την αιγίδα της Διεθνούς Ένωσης για την Διατήρηση της Φύσης IUCN
ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ: ΕΖΔ GR1340006			

Έτος	Ενέργεια	Ονομασία - Κωδικός περιοχής*	Σχόλια - παρατηρήσεις (όπου απαιτείται)
1980-1990	Δάσωση λιβαδιών με κωνοφόρα.	GR1340006	Σοβαρό πρόβλημα για τα είδη ανοικτών εκτάσεων. Καταστραμμένα στην συνέχεια από χιονορριψίες.
1992-1993	Έρευνα για την αρκούδα στην περιοχή Ραδοσίου και δάσους Νυμφαίου. Δ. Μπούσμπουρας	GR1340006	
1995	Δημιουργία καταφυγίου Αρκούδας στο Νυμφαίο από τον Αρκτούρο στο πλαίσιο του προγράμματος Άρκτος.	GR1340006	
....	Κατασκευάστηκε μικρό φράγμα στην θέση Λάκκος (Νυμφαίο).	GR1340006	
2009	Ολοκλήρωση Αρδευτικού φράγματος Κολχικής στο Λυκόρρεμα (Ανατολικά της Άνω Υδρούσσας) ύψους 29 μ.	GR1340006	Εκτός ΕΖΔ, επηρεάζει την κίνηση της ιχθυοπανίδας
2016	Ολοκλήρωση υδρευτικού και Αρδευτικού φράγματος Τριανταφυλλιάς στο Δροσοπυγιώτικο ρέμα (δυτικά της Άνω Υδρούσσας) ύψους 73 μ.	GR1340006	Εκτός ΕΖΔ, επηρεάζει την κίνηση της ιχθυοπανίδας
2019	Η περιοχή εντάχθηκε στην εποπτεία του Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Μακεδονίας.	GR1340006	
2020	Η περιοχή εντάχθηκε στην εποπτεία της Μονάδας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτ. Μακεδονίας.	GR1340006	Σύμφωνα με τον νόμο 4685/2020

Εικόνα 1-1. Τα όρια των περιοχών Natura και οι Μονάδες Διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών, σύμφωνα με τον νόμο 4685/2020 (απόσπασμα από παράρτημα του νόμου).

1.2 Προσδιορισμός περιοχής μελέτης

Ως περιοχή μελέτης ορίζεται η περιοχή που καλύπτουν χωρικά οι τόποι του δικτύου Natura που αποτελούν αντικείμενο της συγκεκριμένης ΕΠΜ. Περιλαμβάνουν τόπους του δικτύου NATURA 2000 σε περιοχές της Περιφέρειας Δυτ. Μακεδονίας (Περιφερειακές ενότητες: Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και της Π.Ε. Πέλλας της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Στην ΕΖΔ ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ: ΕΖΔ GR1340006 προστέθηκε μια ενότητα που περιλαμβάνει βραχώδη έκταση και δάσος που εκτείνεται στην Π.Ε. Καστοριάς.

Δίνεται στην συνέχεια υπό μορφή πίνακα η πληροφορία ανά τόπο NATURA.

Πίνακας 1.2-1. Γεωγραφική και διοικητική υπαγωγή

Κωδικός περιοχής	Ονομασία περιοχής	Τύπος περιοχής Natura	Έκταση περιοχής (Ha)	Συντε- ταγμένες	ΟΤΑ Β' βαθμού*		Πλησιέστερ ο αστικό κέντρο (έδρα ΟΤΑ Α' βαθμού)	Απόσταση από πλησιέστερ ο αστικό κέντρο (km)**	ΟΤΑ Α' βαθμού*		Ποσοστό έκτασης Δήμου εντός περιοχής	Μονάδα Διαχείρισης Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών όπου υπάγεται
					Περιφέρεια	Περιφε- ρειακή ενότητα			Δήμος	Δημοτική ή Τοπική κοινότητα		
ΣΤΕΝΑ ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ: ΕΖΔ GR1210002												
GR1210002	ΣΤΕΝΑ ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ	ΕΖΔ	3.726,29		Κεν. Μακεδονίας	Ημαθίας	Βέροια	5 Km	Βεροίας	-Πολυδένδρου (περιλαμβάνει εντός ΕΖΔ τον οικισμό Πόρος, την Μονή Τιμίου Προδρόμου και στα όρια την Μονή Μεταμορφώσεως Σωτήρος Μουτσιάλης) -Αγ. Βαρβάρας -Ράχης (περιλαμβάνει εντός ΕΖΔ Μονή Θεοτόκου Καλλιπέτρας) -Γεωργιανών (περιλαμβάνει εντός ΕΖΔ οικισμό Λευκόπετρας) -Καστανέας		Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτ. Μακεδονίας
GR1250001	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ	ΕΖΔ - ΖΕΠ	18.866,81		Κεν. Μακεδονίας	Πιερίας	Λιτόχωρο	0 Km	Δίου - Ολύμπου	-Λεπτοκαρυάς -Λιτοχώρου (οικισμός Λιτοχώρου και Μονή Αγ. Διονυσίου ακριβώς εκτός ορίων ΕΖΔ/ΖΕΠ – τα παλιό μοναστήρι εντός) -Δίου -Βροντούς		Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Ολύμπου
GR1250001	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ	ΕΖΔ - ΖΕΠ	18.866,81		Κεν. Μακεδονίας	Πιερίας	Κατερίνη	14 Km	Κατερίνης	-Φωτεινών		Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Ολύμπου
GR1250001	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ	ΕΖΔ - ΖΕΠ	18.866,81		Θεσσαλίας	Λάρισας	Ελασσόνα	21 Km	Ελασσόνας	-Κοκκινοπηλού -Φλάμπουρου -Συκαμνέας -Καρυάς		Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Ολύμπου
ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ: ΕΖΔ GR1250002												
GR1250002	ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ	ΕΖΔ	16.732,31		Κεν. Μακεδονίας	Πιερίας	Κατερίνη	13 Km	Κατερίνης	-Φωτεινών (περιλαμβάνει εντός ΕΖΔ οικισμό Σκοτεινά) -Μηλιάς (περιλαμβάνει εντός ΕΖΔ τους οικισμούς Άνω, Μεσαία, Κάτω Μηλιά και Φτέρης) -Βρίας (περιλαμβάνει εντός ΕΖΔ την Παλιά Βρύα με κτηνοτροφικές υποδομές κυρίως) -Ρυτίνης -Ελατοχωρίου		Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Ολύμπου
GR1250002	ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ	ΕΖΔ	16.732,31		Δυτ. Μακεδονίας	Κοζάνης	Βελβεντό	2 Km	Βελβεντού	-Βελβεντού (περιλαμβάνει εντός ΕΖΔ τον οικισμό Αγ. Κυριακή) -Πολυφύτου -Καταφυγίου (περιλαμβάνει τον ομώνυμο οικισμό εντός ΕΖΔ)		Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Ολύμπου
GR1250002	ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ	ΕΖΔ	16.732,31		Δυτ. Μακεδονίας	Κοζάνης	Σέρβια	10 Km	Σερβίων	-Πλατανορέματος		Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Ολύμπου

Κωδικός περιοχής	Ονομασία περιοχής	Τύπος περιοχής Natura	Έκταση περιοχής (Ha)	Συντε- ταγμένες	ΟΤΑ Β' βαθμού*		Πλησιέστερ ο αστικό κέντρο (έδρα ΟΤΑ Α' βαθμού)	Απόσταση από πλησιέστερ ο αστικό κέντρο (km)**	ΟΤΑ Α' βαθμού*		Ποσοστό έκτασης Δήμου εντός περιοχής	Μονάδα Διαχείρισης Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών όπου υπάγεται
					Περιφέρεια	Περιφε- ρειακή ενότητα			Δήμος	Δημοτική ή Τοπική κοινότητα		
ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ: ΕΖΔ GR1250003												
GR1250003	ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ	ΕΖΔ	5.417,93		Κεν. Μακεδονίας	Πιερίας	Κατερίνη	21 Km	Κατερίνης	-Φωτεινών -Μηλιάς		Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Ολύμπου
GR1250003	ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ	ΕΖΔ	5.417,93		Δυτ. Μακεδονίας	Κοζάνης	Σέρβια	7 Km	Σερβίων	-Πλατανορέματος -Σερβίων		Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Ολύμπου
GR1250003	ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ	ΕΖΔ	5.417,93		Θεσσαλίας	Λάρισας	Ελασσόνα	26,5 Km	Ελασσόνας	-Λιβαδίου		Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Ολύμπου
ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ: ΕΖΔ – ΖΕΠ GR1320002												
GR1320002	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ	ΕΖΔ - ΖΕΠ	34.035,35		Δυτ. Μακεδονίας	Καστοριάς	Νεστόριο	13,5 Km	Νεστορίου	-Νεστορίου (οικισμός Τρίλοφο και ερείπια Φούσια εντός ΕΖΔ/ΖΕΠ) -Γράμμου (περιλαμβάνει τον ομώνυμο οικισμό) -Κοτύλης -Χρυσής (οι οικισμοί Χρυσή και Πευκόφυτο βρίσκονται ακριβώς εκτός των ορίων της ΕΖΔ/ΖΕΠ) -Επταχωρίου		Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου
GR1320002	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ	ΕΖΔ - ΖΕΠ	34.035,35		Ηπείρου	Ιωαννίνων	Κόνιτσα	20,5 Km	Κόνιτσας	-Πλαγιάς (ομώνυμος οικισμός και παλιός οικισμός Πλαγιάς – Ξέρμα εντός ΕΖΔ/ΖΕΠ) -Κεφαλοχωρίου (περιλαμβάνει εντός ΕΖΔ/ΖΕΠ οικισμούς Κεφαλοχώρι, Λυκόραχη, Θεοτόκο) -Αετομηλίστας (ομώνυμος οικισμός εντός ΕΖΔ/ΖΕΠ) -Οξυάς (ομώνυμος οικισμός εντός ΕΖΔ/ΖΕΠ) -Πυρσόγιαννης -Βούρμπιανης -Γοργοποτάμου (ομώνυμος οικισμός εντός ΕΖΔ/ΖΕΠ) -Ασημοχωρίου (ομώνυμος οικισμός εντός ΕΖΔ/ΖΕΠ) -Χιονάδων (ομώνυμος οικισμός εντός ΕΖΔ/ΖΕΠ) -Πληκατίου (ομώνυμος οικισμός εντός ΕΖΔ/ΖΕΠ)		Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου
ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ: ΕΖΔ GR1340006												
GR1340006	ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ	ΕΖΔ	8.177,35		Δυτ. Μακεδονίας	Φλώρινας	Αμύνταιο	16 Km	Αμυνταίου	-Νυμφαίου -Ασπρογείων (οικισμός Περικοπής εντός ΕΖΔ)		Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτ. Μακεδονίας

Κωδικός περιοχής	Ονομασία περιοχής	Τύπος περιοχής Natura	Έκταση περιοχής (Ha)	Συντε- ταγμένες	ΟΤΑ Β' βαθμού*		Πλησιέστερ ο αστικό κέντρο (έδρα ΟΤΑ Α' βαθμού)	Απόσταση από πλησιέστερ ο αστικό κέντρο (km)**	ΟΤΑ Α' βαθμού*		Ποσοστό έκτασης Δήμου εντός περιοχής	Μονάδα Διαχείρισης Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών όπου υπάγεται
					Περιφέρεια	Περιφε- ρειακή ενότητα			Δήμος	Δημοτική ή Τοπική κοινότητα		
GR1340006	ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ	ΕΖΔ	8.177,35		Δυτ. Μακεδονίας	Φλώρινας	Φλώρινα	8 Km	Φλώρινας	-Άνω Υδρούσσας -Δροσοπηγής (ομώνυμος οικισμός εντός ΕΖΔ) -Ατραπού -Τριανταφυλλέας (ομώνυμος οικισμός εντός ΕΖΔ)		Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτ. Μακεδονίας
GR1340006	ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ	ΕΖΔ	8.177,35		Δυτ. Μακεδονίας	Καστοριάς	Καστοριά	17Km	Καστοριάς	-Οξυάς		Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτ. Μακεδονίας

Οι Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών αποτελούν παραρτήματα του ΟΦΥΠΕΚΑ.

Όροι της τοπικής αυτοδιοίκησης που εισάχθηκαν το 2010 με το Πρόγραμμα Καλλικράτης:

Δημοτική κοινότητα: Δημοτική Κοινότητα συγκροτούν είτε τα τοπικά/δημοτικά διαμερίσματα που έχουν πληθυσμό πάνω από 2.000 κατοίκους (ή άνω των 1.000 κατοίκων στα νησιά).

Τοπική κοινότητα: Οι τοπικές κοινότητες αντιστοιχούν στα πρώην τοπικά διαμερίσματα του προγράμματος Καποδίστριας, εφόσον αυτά διαθέτουν λιγότερους από 2.000 κατοίκους (ή λιγότερους από 1.000 κατοίκους για τα νησιά).

1.3 Προσδιορισμός ευρύτερης περιοχής μελέτης και υφιστάμενες προστατευόμενες περιοχές

Η ευρύτερη περιοχή περιλαμβάνει την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (εκτός από την Π.Ε. Γρεβενών από την οποία περιλαμβάνεται μόνο το όρος Βούρινος) και την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας δυτικά του Αξιού. Γεωμορφολογικά η περιοχή περιλαμβάνει δύο κύριους παράλληλους ορεινούς άξονες, τον κεντρικό ορεινό άξονα της Δυτικής Μακεδονίας «Βαρνούντα - Βέρνο - Άσκιο - Βούρινο - Χάσια - Αντιχάσια- Καμβούνια» και τον ανατολικό άξονα «Βόρας - Βέρμιο - Πιέρια - Όλυμπος» ενώ δυτικά συμπεριλαμβάνεται ο ορεινός όγκος του Γράμμου (βόρεια απόληξη της οροσειράς της Πίνδου).

Σε αυτήν την φάση μελετούνται έξι ορεινοί τόποι του δικτύου Natura ενώ οι γειτονικοί ορεινοί όγκοι Βόρα-Τζένα-Πάϊκου-Βερμίου παρουσιάζονται σε ξεχωριστή ΕΠΜ. Οι υπόλοιποι τόποι του δικτύου NATURA 2000 στην ευρύτερη περιοχή (οι υγρότοποι και οι περιβάλλοντες αυτών τόποι Natura και το όρος Βούρινος) έχουν παρουσιαστεί σε δύο ΕΠΜ στο πλαίσιο της Β φάση της έργου.

Η ανάλυση ως προς τις ανθρώπινες δραστηριότητες, πιέσεις και απειλές στην βιοποικιλότητα γίνεται σε επίπεδο δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων σύμφωνα με την διάρθρωση των δήμων, όπως αυτές παρουσιάζονται (για αυτήν την φάση της μελέτης) στον πίνακα 1.2.1.

Περιλαμβάνονται επίσης οι υφιστάμενες προστατευόμενες περιοχές, ειδικά αυτών που έχουν προκύψει μετά από ΕΠΜ ή/και εφαρμογή των άρθρων 18 και 19 του ν. 1650/1986 όπως τροποποιήθηκαν από το ν. 3937/2011 και ισχύουν. Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης εντάσσεται κατ' ελάχιστον όλη η προστατευόμενη περιοχή και οι τυχόν σχετικές περιφερειακές ζώνες αυτής.

Σε αυτή την φάση περιλαμβάνονται το *Εθνικό Πάρκο Ολύμπου* αλλά δεν υπάρχουν αντίστοιχες προστατευόμενες περιοχές για τις άλλες πέντε περιοχές που εξετάζονται στο παρόν τεύχος.

Στο δυτικότερο άκρο της περιοχής βρίσκεται η περιοχή Γράμμου, που είναι η πιο απομακρυσμένη από την θάλασσα περιοχή στην Ελλάδα. Κεντρικά βρίσκονται οι ορεινές περιοχές Natura 2000 του Βέρνου και του Βούρινου, ενώ ανατολικά οι περιοχές των Στενών του Αλιάκμονα, το Βέρμιο, τα Πιέρια, το όρος Τίταρος και ο Όλυμπος. Ανάμεσα σε αυτούς τους ορεινούς όγκους σχηματίζονται οι δύο κύριες υδρολογικές λεκάνες του Αλιάκμονα και της Εορδαίας, η οποία συνεχίζει μέσω του Άγρα στην ανατολική υδρολογική λεκάνη του Αλιάκμονα στην Κεντρική Μακεδονία.

Ο Αλιάκμονας που πηγάζει από τον Γράμμο και τον Βαρνούντα (Λαδοπόταμος) αποτελεί επίσης συνδετική ζώνη που συνεχίζεται συναντώντας την λίμνη της Καστοριάς και στην συνέχεια περνάει από τα Στενά Αλιάκμονα που βρίσκονται σχετικά κοντά στο Δέλτα του ποταμού. Ο Σαραντάπορος ο οποίος στα σύνορα με την Αλβανία συμβάλει στον Αώο συνδέει ορεινές περιοχές και αποτελεί τμήμα μιας λεκάνης απορροής με διεθνές ενδιαφέρον, αν λάβουμε υπόψη τις προσπάθειες της Διεθνούς Ένωσης για την Διατήρηση της Φύσης (IUCN) για την διατήρηση του Αώου και των παραποτάμων του σε φυσική ροή.

Ο Γράμμος συνδέεται μέσω ημιορεινής ζώνης με το Βέρνον και το Τρικλάριο, συνδέοντας μέσω αυτών των ζωνών την Πίνδο με τις βορειότερες ορεινές περιοχές. Για τον λόγο αυτό θεωρείται σημαντική περιοχή για την σύνδεση των πληθυσμών της αρκούδας και άλλων μεγάλων θηλαστικών. Είναι συνεπώς σημαντική περιοχή σε βαλκανικό επίπεδο καθώς συνδέεται επίσης μέσω του Μοράβα και Δυτ. Γράμμου με ζώνες στην Αλβανία.

Ο Όλυμπος, τα Πιέρια και ο Τίταρος που εκτείνονται στην Πιερία αλλά και στην Π.Ε. Λάρισας και Κοζάνης συνδέονται με την Πίνδο μέσω ορεινών όγκων και ημιορεινής ζώνης που ξεκινάει από τα Αντιχάσια και τις ανατολικά απολήξεις της Πίνδου στην περιοχή Γρεβενών. Τα Πιέρια συνδέονται επίσης με το Βέρμιο, αλλά για τις μετακινήσεις της πανίδας υπάρχει το, ανυπερβλήτο για πολλά είδη, εμπόδιο των επάλληλων φραγμάτων- ταμιευτήρων του Αλιάκμονα.

Τα χαρτογραφικά στοιχεία παρουσιάζονται σε ψηφιακή μορφή στο παράρτημα GIS.

Οι υφιστάμενες προστατευόμενες περιοχές που συνδέονται με τους εξεταζόμενους τόπου του δικτύου NATURA στο παρόν τεύχος είναι οι εξής:

Πίνακας 1.3-1. Προστατευόμενες περιοχές στα όρια των περιοχών NATURA

Κατηγορία	Κωδικός	Όνομα	ΦΕΚ	Περιοχή NATURA 2000 (εντός ή σε λιγότερο από 2 Χλμ. απόσταση)
ΚΑΖ	134	Μικρή Σάντα	513/3-7-96	Κοντά, βόρεια της Εγνατίας Οδού/ ΣΤΕΝΑ ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ GR1210002
Εθνικός Δρυμός		Εθνικός Δρυμός Ολύμπου	248/Α/1938 (έχει αντικατασταθεί από το ΠΔ που ακολουθεί)	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001
Εθνικό Πάρκο		Εθνικό Πάρκο Ολύμπου	610/Δ/12-9-21	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001
Βιογενετικό απόθεμα		Εθνικός Δρυμός Ολύμπου (πυρήνας)	Χαρακτηρισμός σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Βιογενετικών Αποθεμάτων που ιδρύθηκε το 1976 από το Συμβούλιο της Ευρώπης	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001
Απόθεμα Βιόσφαιρας		Εθνικός Δρυμός Ολύμπου	Χαρακτηρισμός με απόφαση της UNESCO την 15-12-1981. Επέκταση ορίων με την 15-06- 2017 απόφαση.	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001
Ιστορικός και αρχαιολογικός τόπος		Αρχαιολογικός και ιστορικός τόπος (Όλυμπος Α και ΒΑ πλευράς του)	Υ.Α. ΥΠΠΕ/Φ16/28383/1244/ 10-7-1985 (ΦΕΚ 474/Β/25-7-1985)	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001
Ιστορικός και αρχαιολογικός τόπος		Αρχαιολογικός χώρος η περιοχή μεταξύ των θέσεων "Αγ. Μηνάς" και "Ζηλιάνα"	Φ16/59170/2197/11-12-1985 απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001
Ιστορικός και αρχαιολογικός τόπος		Αρχαιολογικός χώρος η περιοχή στους πρόποδες του Ολύμπου και μέχρι την θέση "Αγ. Κόρη"	Α1/Φ16/59169/2196/17-02-1986 (Φ.Ε.Κ. 149/Β/08-04-1986)	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001
Ιστορικός και αρχαιολογικός τόπος		Αρχαιολογικός και ιστορικός τόπος (Θεσσαλικός Όλυμπος)	ΦΕΚ 317/Β/24-6-1987	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001
Ιστορικός και αρχαιολογικός τόπος		Αρχαιολογικός χώρος η περιοχή των "Αρχαίων Λειβήθρων"	Φ16/59170/2197/11-12-1985 απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού,	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001
Ιστορικός και αρχαιολογικός τόπος		Αρχαιολογικός και ιστορικός τόπος (Πιερίκος Όλυμπος)	ΦΕΚ 342/ΑΑΠ/28-12-1011.	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001
ΚΑΖ	173	Αγ. Ιωάννης-Τρόχαλο (Λιποχώρου)	706/24-9-82	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001

ΚΑΖ	165	Σιόποτο-Δούλος-Παλιάμπελα (Κοκκινοπηλός-Καλύβια)	599/30-4-76	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001
ΚΑΖ		Βροντού (Καρίτσης-Δίου)	628/30-8-88	Ακριβώς δίπλα / ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001
ΚΑΖ	176	Μαγκούτα-Αλωνάκι-Καραμάνο	277/11-4-95	760 μ / ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001
ΚΑΖ	155	Μεσαίο-Λάπουση-Γκριζός (Ρητίνης)	706/24-9-82	ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ GR1250002
ΚΑΖ	157	Αβουζιανή-Μονή Αγ. Βαρβάρας-Μπλασιά (Βελβεντού)	405/9-7-81	ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ GR1250002
ΚΑΖ	141	Αυγή-Ίμερα Κοζάνης (Πολύμυλου)	506/Β/97	2 Χλμ. Στην ζώνη σύνδεσης Βερμίου – Πιερίων που διακόπτεται από φράγμα ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ GR1250002
ΚΑΖ	162	Ανήλιο	779/16-6-76	ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ GR1250003 ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ GR1250002
ΚΑΖ	167	Μπίμπα-Σάπκα-Βάρνα-Αγριδιά-Βίγλα-Λιβάδι	277/Β/95	ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ GR1250003
Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης		Το μικτό δάσος Γράμμου / Έκτασης 130 Ha	656/Β/1-10-1986	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ GR1320002
ΚΑΖ	139	Καταφίκη-Μεγάλη Πέτρα-Σκάλα Γράμμου	522/Β/86	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ GR1320002
ΚΑΖ	145	Αρρενών (Γράμμου)	527/Β/86	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ GR1320002
ΚΑΖ	589	Αετομηλίτσα	516/14-6-95	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ GR1320002
ΚΑΖ	714	Φλαμπούρου Δήμου Περάσματος	426/Β/11-04-03 Τροποποίηση	Στην ζώνη σύνδεσης Βέρνου–Βόρα σε απόσταση 2,2 Χλμ. Ανατολικότερα βρίσκεται και το ΚΑΖ : Περιοχή Καρα Ντουρού Δήμου Αμυνταίου/ ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ - ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ GR1340006

Το 1999 με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, μετά από πρόταση της Διεύθυνσης Δασών Καστοριάς, καταργήθηκε το Μόνιμο Καταφύγιο Άγριας Ζωής Ψωριάρικα – Τσάρνο που βρίσκεται δίπλα στην ΕΖΔ/ΖΕΠ. Στην συνέχεια ακολούθησαν υλοτομίες στην περιοχή, για πρώτη φορά μετά το 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Η περιοχή αυτή είχε προταθεί στην πρώτη ΕΠΜ για υψηλή προστασία χωρίς υλοτομίες, λόγω της φυσικής εξέλιξης του δάσους.

1.4 Στόχοι προστασίας του προστατευτέου αντικειμένου

Ο σκοπός προστασίας αφορά στη διασφάλιση του καθεστώτος διατήρησης για τους τόπους του Δικτύου Natura 2000.

Για τις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ), ο σκοπός αφορά στην προστασία και διατήρηση των τύπων οικοτόπων του Παρ. Ι, καθώς των ειδών χλωρίδας και πανίδας των Παρ. ΙΙ & ΙV της Οδηγίας 92/43/ΕΚ.

Για τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), ο σκοπός αφορά στην προστασία και διατήρηση των ειδών Ορνιθοπανίδας (ΖΕΠ) του Παρ. Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ και των μεταναστευτικών με τακτική έλευση, δηλαδή αυτών που περιλαμβάνονται στον κατάλογο ειδών χαρακτηρισμού ΖΕΠ στην Ελλάδα.

Βάσει αυτού, οι επιμέρους στόχοι προστασίας περιλαμβάνουν:

- Την διατήρηση στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας που είναι μοναδικά σε διεθνές, κοινοτικό, εθνικό και τοπικό επίπεδο.
- Την ανταπόκριση της χώρας στις κοινοτικές δεσμεύσεις όσον αφορά στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Στην περιοχή μελέτης περιλαμβάνονται αξιόλογοι χερσαίοι και υγροτοπικοί τύποι οικοτόπων, όπου ενδιαιτούν σπάνια, ενδημικά, απειλούμενα είδη ζώων και φυτών με ιδιαίτερο βιογεωγραφικό ενδιαφέρον τα οποία θα πρέπει να προστατευθούν, είτε με εφαρμογή άμεσων μέτρων περιορισμού και ελέγχου των δραστηριοτήτων που επιδρούν αρνητικά σ' αυτά, είτε έμμεσα με μέτρα διατήρησης/διαχείρισης συγκεκριμένων περιοχών-ζωνών στις οποίες τα εν λόγω στοιχεία εντοπίζονται. Η συγκεκριμένη προσέγγιση προστασίας συμβαδίζει με το πνεύμα της Οδηγίας 92/43 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Επιπλέον η αξία της αποτελεσματικής διαχείρισης των περιοχών Ν2000 στην περιοχή είναι ιδιαίτερα μεγάλη για τη βιοποικιλότητα, όχι μόνο σε τοπικό περιφερειακό επίπεδο, αλλά σε ευρύτερο διασυνοριακό και βαλκανικό επίπεδο. Τόσο οι ορεινές όσο και οι υγροτοπικές περιοχές παίζουν κομβικό ρόλο στο ευρύτερο δίκτυο των προστατευόμενων περιοχών στα Νότια Βαλκάνια για αυτό και η εξασφάλιση της οικολογικής συνέχειας των οικοσυστημάτων και της επικοινωνίας των ειδών θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στους ευρύτερους διαχειριστικούς στόχους. Για αυτό ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η συνδεσιμότητα των περιοχών και η ύπαρξη οικολογικών διαδρόμων τόσο με άξονα το υδρολογικό δίκτυο και τις λεκάνες απορροής, όσο και με άξονα τη συνοχή των ορεινών όγκων και την επικοινωνία των μεγάλων θηλαστικών.

Τα βασικά στοιχεία για την αναγνώριση των οικολογικών διαδρόμων σύμφωνα και με το άρθρο 10 της ΚΟ 92/43¹, στην περιοχή μελέτης αποτελούν:

¹ Στο Άρθρο 10 της ΚΟ 92/43 προβλέπονται τα εξής: Τα κράτη μέλη, όταν το κρίνουν αναγκαίο, στα πλαίσια των εθνικών πολιτικών διευθέτησης και ανάπτυξης του εδάφους, και ειδικότερα για να καταστήσουν το δίκτυο Natura 2000 συνεκτικότερο οικολογικά, αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προωθήσουν τη διαχείριση στοιχείων του τοπίου στα οποία αποδίδεται πρωταρχική σημασία για την άγρια πανίδα και χλωρίδα.

Πρόκειται για εκείνα τα στοιχεία τα οποία, λόγω της γραμμικής και συνεχούς δομής τους (όπως είναι τα υδάτινα ρεύματα και οι όχθες τους ή τα παραδοσιακά συστήματα προσδιορισμού των ορίων των αγρών) ή του συνδετικού ρόλου τους (όπως είναι τα τενάγια ή τα άλση), είναι απαραίτητα για τη μετανάστευση, τη γεωγραφική κατανομή και τη γενετική ανταλλαγή αγρίων ειδών.

Α). Με βάση την υδρολογία:

1. Ο ποταμός Λαδοπόταμος (παραπόταμος του Αλιάκμονα) που συνδέει την περιοχή Βαρνούντα με την Καστοριά.
2. Ο ποταμός Αλιάκμονας που διασχίζει την περιοχή και επιδρά καθοριστικά στα φυσικά χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής ως ο μεγαλύτερος ποταμός στην Ελλάδα.
3. Η υδρολογική σύνδεση κατά σειρά των λιμνών με ρέματα, κανάλια ή σήραγγες: Ζάζαρη-Χειμαδίτιδα-Πετρών-Βεγορίτιδα-Ταμιευτήρας Άγρα (αφορά την προηγούμενη ενότητα περιοχών που μελετήθηκαν).
4. Η υδρολογική σύνδεση του Ποταμού Λύγκου (Σακουλέβας) στη Φλώρινα με τον Εριγώνα ποταμό και ο ίδιος ο Αξιός ποταμός ως κύριος οικολογικός διάδρομος σε Βαλκανικό επίπεδο.
5. Ο ποταμός Σαραντάπορος που απορρέει στον Αώο που συνδέει εκτάσεις μεταξύ Ελλάδα Αλβανίας.

Η υδρολογική σύνδεση έχει διακοπεί από τα μεγάλα φράγματα στον Αλιάκμονα, αλλά όχι στο σύστημα του Αώου.

Β). Με βάση τη συνδεσιμότητα των ορεινών όγκων, σημαντική κυρίως για την χερσαία πανίδα (Μερτζάνης κ.α. 1996, Μπούσμπουρας & Γεωργιάδης 2007, Chounardas et al. 2013) είναι:

1. Η ζώνη σύνδεσης Βέρνου - Βόρα.
2. Η ζώνη σύνδεσης Βόρα - Βερμίου.
3. Η ζώνη σύνδεσης Γράμμου – Τρικλάρου και Γράμμου - Μοράβα. Πρόκειται για τον σημαντικότερο διάδρομο επικοινωνίας των δασικών ειδών Πίνδου με την υπόλοιπη βαλκανική, δεδομένου ότι ο Γράμμος αποτελεί το βορειότερο άκρο της Πίνδου.
4. Η ζώνη σύνδεσης Βοΐου - Άσκου.
5. Η ζώνη σύνδεσης Άσκου - Βούρινου - Πιερίων, Ολύμπου.
6. Η ζώνη σύνδεσης Πίνδου - Πιερίων, Ολύμπου.

Η σύνδεση Βερμίου - Πιερίων έχει διακοπεί μετά την δημιουργία φραγμάτων στον Αλιάκμονα. Στην Εγνατία οδό στην συγκεκριμένη ζώνη υπάρχουν τούνελ που έχουν κατασκευαστεί για τεχνικούς λόγους, αλλά εξυπηρετούν τις μετακινήσεις της χερσαίας πανίδας.

Γ). Με βάση τις μετακινήσεις και την μετανάστευση των πουλιών

1. Ο κύριος μεταναστευτικός διάδρομος της ζώνης Πελαγονίας - Εορδαίας με κατεύθυνση Βορρά - Νότου.

2. Ο ποταμός Αξιός (για πολλά είδη) και ο Αλιάκμονας (κυρίως για υδρόβια πουλιά) σε όλο το μήκος του.
3. Οι διάδρομοι επικοινωνίας των πουλιών μεταξύ των λιμνών της ευρύτερης περιοχής στην Δυτική Μακεδονία σε επίπεδο νότιας Βαλκανικής και των ταμιευτήρων και του Δέλτα του Αλιάκμονα.
4. Οι ανατολικές πλαγιές Ολύμπου - Τίταρου - Πιερίων που αποτελούν μέρος του ανατολικού χερσαίου μεταναστευτικού διαδρόμου κατά μήκος και εσωτερικά των ακτών.

Οι θεσμικές, κανονιστικές, διοικητικές και διαχειριστικές προτάσεις που προτείνονται, διέπονται από την αρχή της αειφορικής χρήσης των φυσικών πόρων και αποσκοπούν στην πρόταση ενός κατάλληλου μοντέλου διαχείρισης, το οποίο εμπεριέχει πρακτικές που δεν αλλοιώνουν και δεν προκαλούν βλάβες στο φυσικό περιβάλλον και εναρμονίζονται με την με την Εθνική Στρατηγική για την Βιοποικιλότητα και την Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για την Βιοποικιλότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.